

ЕКОНОМІКА ТУРИЗМУ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

ОЛДІ
ПЛЮС

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОНОМІКА ТУРИЗМУ

Навчальний посібник

ОЛДІПІЮС

2020

УДК 338.48(075)
Е45

Авторський колектив:

В. Г. Грановська, В. М. Крикунова, О. С. Морозова,
Я. В. Кацемір, В. О. Бойко, В. О. Дуга

Рецензенти:

М. М. Ігнатенко — доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки, Університет Григорія Сковороди (м. Переяслав);

О. А. Марченко — доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та готельно-ресторанного бізнесу, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького (м. Мелітополь);

Н. І. Моїсєєва — доктор економічних наук, доцент, завідувачка кафедри ЮНЕСКО, Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка (м. Харків)

*Рекомендовано до друку Вченою радою
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
(протокол № 4 від 5 листопада 2020 року)*

Е45 **Економіка туризму** : навчальний посібник / В. Г. Грановська, В. М. Крикунова, О. С. Морозова та ін., — Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. — 316 с.

ISBN 978-966-289-445-5

У навчальному посібнику висвітлено програмний контент з теорії і практики економіки туризму. Розглянуто основні аспекти економіки туризму на макро-, мезо- і мікрорівні. Викладено основні поняття і концепції економічної діяльності в туризмі, фактори, що на неї впливають, основні проблеми та шляхи їх вирішення. Особливу увагу приділено економіці підприємств туриндустрії, висвітлено сучасні методи управління економікою суб'єкта туристичного бізнесу.

Рекомендовано здобувачам вищої освіти економічних спеціальностей, усім, хто цікавиться економічними аспектами діяльності туристичних підприємств.

УДК 338.48(075)

ISBN 978-966-289-445-5

© Авторський колектив, 2020
© ОЛДІ-ПЛЮС, 2020

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6

ТЕМА 1

ВСТУП ДО ЕКОНОМІКИ ТУРИЗМУ

1.1. Розвиток економіки туризму як самостійного розділу економічної науки	8
1.2. Предмет економіки туризму	12
1.3. Методологія і специфіка економіки туризму	15
1.4. Галузь туризму в національній економіці	19

ТЕМА 2

РИНОК ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

2.1. Механізм функціонування ринку туристичних послуг: попит, пропозиція, типи ринку	28
2.2. Поняття і види туристичного продукту	36
2.3. Суб'єкти ринку туристичних послуг. Характеристики споживачів	40
2.4. Маркетинговий комплекс туристичного продукту	44

ТЕМА 3

ТУРИЗМ ЯК СФЕРА ПІДПРИЄМНИЦТВА

3.1. Поняття підприємництва і підприємства, їх класифікація	54
3.2. Види і різновиди туризму	69
3.3. Постачальники туристичної послуги: типи, функції	76
3.4. Заклади розміщення	83
3.5. Інфраструктура індустрії туризму	91

ТЕМА 4

РЕСУРСИ ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ

4.1. Основні засоби і оборотні фонди: сутність, показники	103
4.2. Персонал: поняття, види	117
4.3. Нематеріальні ресурси. Туристичні активи	124

ТЕМА 5

РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ

ПІДПРИЄМСТВ ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ

5.1. Види і структура витрат та формування собівартості туристичного продукту	136
5.2. Ціноутворення у туризмі	144
5.3. Виручка і прибуток як фінансово-економічні результати	160
5.4. Показники фінансово-економічного стану	177

ТЕМА 6

ІНВЕСТИЦІЇ ТА ІНВЕСТУВАННЯ

В ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ

6.1. Макроекономічний аналіз інвестиційних процесів у туристичній галузі	194
6.2. Поняття інвестицій та інвестування. Види та джерела інвестицій на мікрорівні	201
6.3. Основні показники ефективності інвестування: норма прибутку, термін окупності, чиста дисконтована вартість, внутрішня норма віддачі	210
6.4. Інвестиційне проектування туристських об'єктів. Структура та етапи реалізації бізнес-плану	222

ТЕМА 7

СТАН РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО І ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ

- 7.1. Значення міжнародного і внутрішнього туризму
для розвитку країни і територій 230
- 7.2. Поняття і показники в'їзних
і виїзних потоків у туризмі 246
- 7.3. Елементи макроекономічного середовища
розвитку міжнародного і внутрішнього туризму. 257

ТЕМА 8

РЕГІОНАЛЬНІ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

- 8.1. Основні підходи до розробки регіональних програм:
рекреаційно-географічний,
маркетингово-аналітичний, економічний,
міжгалузевий, інвестиційний 263
- 8.2. Економічні засади створення регіональних
фондів розвитку туризму. 277
- 8.3. Провідна зарубіжна та вітчизняна
практика управління регіональним
розвитком туристичної галузі 283

- ВІСКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА** 300

Навчальне видання

**ГРАНОВСЬКА Вікторія Григорівна
КРИКУНОВА Вікторія Миколаївна
МОРОЗОВА Олена Сергіївна
та ін.**

ЕКОНОМІКА ТУРИЗМУ

Навчальний посібник

Верстка — Ю. Ковальчук

Підписано до друку 12.11.2020 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Droid. Цифровий друк.
Ум. друк. арк. 18,37. Наклад 300. Замовлення № 1512-290.
Віддруковано з готового оригінал-макета.

Видавництво та друк: «ОЛДІ-ПЛЮС»
вул. Паровозна, 46а, м. Херсон, 73034
Свідоцтво ДК № 6532 від 13.12.2018 р.

Тел.: +38 (0552) 399-580, +38 (098) 559-45-45,
+38 (095) 559-45-45, +38 (093) 559-45-45
Для листування: а/с 20, м. Херсон, Україна, 73021
E-mail: office@oldiplus.ua